

15.06.2015

Stj/2

§ 643

Seurantaraportti pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelman toteutumisesta

HEL 2012-007586 T 00 01 06

Päätös

Kaupunginhallitus päätti merkitä tiedoksi sosiaali- ja terveystalouden lausunnon pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelman seudullisesta toteutumisesta ja toteaa, että pääosa vähentämishjelman tavoitteista on saavutettu.

Samalla kaupunginhallitus totesi, että hankkeessa käytettyjä monihallintokuntaisia, ennaltaehkäiseviä työmuotoja ja toimintamalleja on testattu ja päästy niiden avulla hyvään lopputulokseen. Kaupunginhallitus kehottaa jatkamaan uusien toimintamallien aktiivista käyttöä ja jalkauttamaan ne osaksi jokapäiväistä toimintaa.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Laura Rätty

Lisätiedot

Annikki Thoden, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36048
annikki.thoden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Aiesopimus 18022013
- 2 Seurantaraportti pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelman etenemisestä Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla
- 3 Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelman kansainvälinen arviointiraportti, Ympäristöministeriö 2015

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginhallitus hyväksyi 25.2.2013 (§ 237) pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmaan liittyvän valtion ja Helsingin kaupungin välisen aiesopimuksen vuosille 2012 - 2015 ja sen liitteenä olevan toimeenpanosuunnitelman. Hanke on ollut jatkoa pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmalle, joka alkoi vuonna

2008. Hankkeen tavoitteena oli luoda edellytykset sille, että vuoteen 2015 mennessä voidaan osoittaa vähintään 1250 asuntoa, tukiasuntoa tai palveluasuntoa pitkäaikaisasunnottomille, tehostaa toimenpiteitä asunnottomuuden ennaltaehkäisemiseksi ja poistaa pitkäaikaisasunnottomuus.

Hyväksyessään jatko-ohjelman toimenpanosuunnitelman, kaupunginhallitus edellytti, että kaupunginhallitukselle tuodaan vuosittain seurantaraportti aiesopimuksen seudullisesta etenemisestä ja hankkeen toteutumisesta. Hanke päättyy kuluvan vuoden loppuun mennessä.

Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmakokonaisuuden (PAAVO 2008 - 2015) aikana asunto ensin -periaate on jalkautettu asunnottomuustyöhön ja asuntolat on korvattu modernisoiduilla asumisyksiköillä. Pitkäaikaisasunnottomuus on laskenut vuodesta 2008 vuoteen 2014 noin 1 150 henkilöllä ja asunnottomuus on edelleen laskussa.

Eurooppalaisen asunnottomuustoimijoiden kattojärjestön Feantsan selvityksen mukaan Suomi on ainoa Euroopan maa, jossa asunnottomuus laskee edelleen. Ohjelmassa on käynnistetty asunto ensin (AE) -periaatteesta nouseva rakenteellinen muutosprosessi, joka tarjoaa uuden näkökulman palvelujärjestelmän uudistamiseen asiakaslähtöisemmäksi ja ennaltaehkäisevämmäksi. Helmikuussa 2015 julkaistun ohjelman kansainvälisen tutkija-arvioinnin (liite 3) mukaan kokonaisvaltainen työskentely asunnottomuuden kitkemiseksi tuottaa hyviä tuloksia. Arviointiselvityksen tekijöiden mukaan Suomi on yksi parhaista esimerkeistä AE -mallin onnistuneesta soveltamisesta.

Vuonna 2014 Helsingissä oli 3 500 asunnottomaa henkilöä, Espoossa 633 ja Vantaalla 544. Väkilukuun suhteutettuna tuhatta asukasta kohti yksineläviä asunnottomia oli Helsingissä 5,6, Espoossa 2,4 ja Vantaalla 2,6. Pitkäaikaisasunnottomia oli pääkaupunkiseudulla vuoden 2014 lopussa 1657 henkilöä, mikä on 67 % koko maan pitkäaikaisasunnottomista.

Helsinki

Toimeenpanosuunnitelman mukaan Helsingin tavoitteena oli toteuttaa vuosina 2012 - 2015 asuntoja tai tukiasuntoa pitkäaikaisasunnottomille yhteensä 750. Helsinki ylitti asuntojen hankintatavoitteen järjestämällä vuosien 2012 - 2014 aikana asuntoja asunnottomille yhteensä 973. Erillisasuntoja kaupungin vuokratotalyhtiöistä hankittiin 266, nuorisoasuntoja 235 ja asuntoja asumisyksiköissä 472. Lisäksi kaupunki osallistui nuorten asunnottomuuden vähentämiseen antamalla nuorisoasuntojen

rakentamiseen tontteja. Asunnottomuutta ennaltaehkäistiin myös aktiivisella asumisneuvontatoiminnalla.

Vuodesta 2013 vuoteen 2014 asunnottomuus väheni Helsingissä 600 henkilöllä ja myös pitkäaikaisasunnottomuus väheni 195 henkilöllä. Alle 25-vuotiaiden asunnottomien määrä väheni 400 henkilöllä ja asunnottomien perheiden määrä väheni hiukan.

Valtion ja Helsingin välisessä aiesopimuksessa vuosille 2013 ja 2014 suunnitellut asunnot toteutuivat ajallaan, lukuun ottamatta suunniteltua hanketta n. 50 asuntopaikan asumisyksikön perustamisesta Kivelän sairaala-alueelle. Helsinki onnistui muilta osin tuettujen asuntojen hankinnassa tavoitteen mukaisesti. Muutamia toimeenpanosuunnitelmaan liittyneitä erillishankkeita, lähinnä asumiseen sijoittamiseen ja asumisen koordinointiin liittyvää neuvontatoimintaa, ei pystytty käynnistämään tiukan taloustilanteen takia. Kuitenkin asumisneuvojen ja tukityöntekijöitten työ on osaltaan kompensoinut näitä suunniteltuja erillishankkeita.

Lisäksi Helsinki osallistui Nuorten asunnottomuuden ennaltaehkäisyhankkeen toteuttamiseen osoittamalla tontteja nuorisoasuntojen rakentamiseen ja ostamalla tuettuja asumispalveluja nuorille. Helsinkiin valmistui asumisyksiköihin mielenterveysasiakkaille ja iäkkäille asunnottomille 48 asuntoa sekä nuorisoasuntoihin 21 asuntoa. Hajautetun asumisen tukikäyttöön osoitettiin pääasiassa järjestöjen erillisasuntoja 52 kappaletta. Pitkäaikaisasunnottomien asumispalvelut kilpailutettiin ja sopimukset tulivat voimaan 1.1.2015.

Kuten edellisenäkin vuonna Helsingissä työskenteli 71 tukityöntekijää vuonna 2014. Lisäksi toimintavuoden lopulla täytettiin viisi hoitajan vakanssia Siltamäen palvelukotiin. Asunnottomuusohjelman puitteissa toimi järjestöjen ja palvelutuottajien kouluttamia kokemusasiantuntijoita. Ennaltaehkäisevässä työssä työskenteli 15 asumisneuvojaa, ja heillä oli kaikkiaan 4887 asiakasta. Asumisneuvontatyössä laadittiin yhteiset toimintaohjeet mm. HEKA -yhtiöiden kanssa vuokravelka- ja häätötilanteiden ratkaisemiseksi, maksusopimuksia tehtiin 247 ja häätöjä peruttiin 108.

Espoo

Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishojelman toimeenpanosuunnitelman mukaan Espoon tavoitteena on vuokra-asunnon järjestäminen 225 asunnottomalle ja 150 tuetun asumispaikan rakentaminen. Espooseen toteutui vuosina 2012 - 2014 asunnottomille yhteensä 579 asuntoa, jotka koostuivat 328 erillisasunnosta, 70 nuorisoasunnosta ja 181 asunnosta asumisyksiköissä.

Espoossa sekä asunnottomuus että pitkäaikaisasunnottomuus lisääntyivät vuodesta 2013 vuoteen 2014. Asunnottomuus lisääntyi maahanmuuttajien määrän lisääntymisen ja häätöjen määrän lisääntymisen seurauksena. Espooseen valmistui vuonna 2014 asumisyksiköihin 33 asuntoa ja nuorisoasuntoja 70. Erillisasuntoja hajautetun asumisen tukikäyttöön osoitettiin järjestöiltä seitsemän. Vuonna 2014 Espoossa työskenteli 46 tukityöntekijää. Ennaltaehkäisevässä työssä työskenteli kuusi asumisneuvojaa, joilla oli lähes 1 000 asiakasta, häätöjä peruttiin peräti 290.

Vantaa

Vantaan tavoitteena pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishojelman toimeenpanosuunnitelmassa on 188 asuinpaikan toteuttaminen ja kaupungin omistamien 100 asunnon myyminen pitkäaikaisasunnottomuushankkeissa toimiville tahoille kohdennettaviksi ohjelman asiakasryhmille. Vuosina 2012 - 2013 Vantaa toteutti asumisyksiköissä 85 asuntoa. Asumisyksiköissä työskenteli 8 työntekijää.

Vuonna 2014 Vantaalle ei valmistunut asuntoja asumisyksiköihin eikä nuorisoasuntoihin. Vantaa ei päässyt tavoitteeseensa ja suunnitellut hankkeet viivästyivät monista eri syistä. Valmistelutyö kaupungin omistamien hajasijoitettujen asuntojen myymiseksi ohjelmassa toimiville tahoille ja kohdennettavaksi ohjelman asiakasryhmille käynnistettiin. Myynnin käytännön toteutus siirtyy kuitenkin tulevalle vuodelle. Erillisiä tukiasuntoja Vantaa hankki kolme. Vantaalla asunnottomuus lisääntyi hiukan, mutta vastaavasti pitkäaikaisasunnottomuus väheni. Vuokra-asuntoyhtiön asunnottomat asunnonhakijat lisääntyivät merkittävästi edelliseen vuoteen verrattuna.

Vähentämishojelman kansainvälinen arviointi

Ohjelmakokonaisuuden kansainvälisellä arvioinnilla (liite 3), joka toteutettiin vuonna 2014, haettiin toisaalta kansainvälistä ja puolueetonta näkökulmaa ohjelman tuloksellisuuden arviointiin, toisaalta arvioinnilla haluttiin nostaa esiin uusia ja kustannustehokkaita työmuotoja ja yhteistyömalleja, joita voidaan hyödyntää tulevaisuuden asunnottomuustyön suunnittelussa. Tutkijat vierailivat toimintavuonna kahdesti Suomessa ja tutustuivat erityisesti Helsingin asunnottomuustyöhön. Lisäksi he haastattelivat toimijoita myös Vantaalta ja Espoosta sekä tutustuivat laajasti kirjalliseen materiaaliin.

Arviointiraportin lopussa todetaan yleisarviona, että ohjelman päätavoite, pitkäaikaisasunnottomuuden pysyvä väheneminen kansallisella tasolla, on saavutettu huolellisesti suunnitellun ja kattavan yhteistyöstrategian avulla. Asunto ensin -periaatteen mukainen

ohjelmatyö on osoitus siitä, että myös kaikkein vaikeimmassa asemassa oleville pitkäaikaisasunnottomille pystytään turvaamaan pysyvä asuminen riittävän ja oikein kohdennetun tuen avulla. Valtion, kuntien ja järjestöjen ohjelmaan kohdentama merkittävä taloudellinen panostus sekä valtakunnallisen ja paikallisen yhteistyön pitkäjänteisyys ja laaja-alaisuus on mahdollistanut asumisen ja palvelujen kehittämisen integroinnin niin yleisellä tasolla kuin eri kohderyhmien tarpeet huomioon ottaen.

Arviointiraportissa todetaan edelleen, että eurooppalaisen asunnottomuustoimijoiden keräämien tietojen mukaan asunnottomuus on noussut kaikissa muissa Euroopan maissa, joissa asunnottomuutta tilastoidaan. Suomessa asunnottomuus laskee edelleen. Asunnottomuuden kitkemisen kannalta keskeisin haaste on tutkijoiden mukaan kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen saatavuuden merkittävä parantaminen pääkaupunkiseudulla. Kohtuuttoman kireä vuokra-asuntotilanne pääkaupunkiseudulla on tällä hetkellä este muilla sektoreilla tehtävän työn toteutumiseksi.

Jatkossa asunnottomuustyössä on tavoitteena liittää asumissosiaalinen työ entistä tiiviimmin osaksi syrjäytymisen torjuntaa ja sosiaalisen vahvistamisen politiikkaa asunto ensin -periaatteen mukaisesti.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto ja aiemmat päätökset löytyvät päätöshistoriassa. Aiesopimus ja siihen liittyvä toimeenpanosuunnitelma sekä pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishojelman etenemisen seurantaraportti ja ohjelman kansainvälinen arviointiraportti ovat asian liitteinä.

Eesitys on valmisteltu yhteistyössä kaupunginkanslian kanssa.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Laura Rätty

Lisätiedot

Annikki Thoden, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36048
annikki.thoden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Aiesopimus 18022013
- 2 Seurantaraportti pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishojelman etenemisestä Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla
- 3 Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishojelman kansainvälinen arviointiraportti, Ympäristöministeriö 2015

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveyslautakunta

15.06.2015

Stj/2

Sosiaali- ja terveystieteiden
Kaupunginkanslia

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 28.04.2015 § 145

HEL 2012-007586 T 00 01 06

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishojelman toteutumisesta:

"Helsingin kaupunginhallitus hyväksyi 25.2.2013 (§ 237) pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishojelmaan liittyvän valtion ja Helsingin kaupungin välisen aiesopimuksen vuosille 2012 - 2015 ja sen liitteenä olevan toimeenpanosuunnitelman. Samalla kaupunginhallitus päätti, että kaupunginhallitukselle tuodaan vuosittain seurantaraportti aiesopimuksen seudullisesta etenemisestä.

Toimeenpanosuunnitelman mukaan Helsingin tavoitteena on toteuttaa vuosina 2012 - 2015 asuntoja tai tukiasuntopaikkoja pitkäaikaisasunnottomille yhteensä 750. Helsinki ylitti asuntojen hankintatavoitteen järjestämällä vuosien 2012 - 2014 aikana asuntoja asunnottomille yhteensä 973. Erillisasuntoja kaupungin vuokratuoyhtiöistä hankittiin 266, nuorisotasuntoja 235 ja asuntoja asumisyksiköissä 472. Lisäksi kaupunki osallistui nuorten asunnottomuuden vähentämiseen antamalla nuorisotasuntojen rakentamiseen tontteja. Asunnottomuutta pyrittiin ennaltaehkäisemään asumisneuvontatoiminnalla.

Vuodesta 2013 vuoteen 2014 asunnottomuus väheni Helsingissä 600 henkilöllä ja pitkäaikaisasunnottomuus väheni 195 henkilöllä. Alle 25-vuotiaiden asunnottomien määrä väheni 400 henkilöllä ja asunnottomien perheiden määrä väheni hiukan.

Valtion ja Helsingin välisessä aiesopimuksessa vuosille 2013 ja 2014 suunnitellut asunnot toteutuivat ajallaan, lukuun ottamatta suunniteltua hanketta n. 50 asuntopaikan asumisyksikön perustamisesta Kivelän sairaala-alueelle (Rafael-hanke).

Vuonna 2014 Helsinki onnistui muilta osin tuettujen asuntojen hankinnassa tavoitteen mukaisesti. Kuitenkaan erillishankkeita ei käynnistetty tiukan taloustilanteen vuoksi. Myöskään asumisneuvojen

määrää ei ollut mahdollista lisätä. Helsinki osallistui Nuorten asunnottomuuden ennaltaehkäisyhankkeen toteuttamiseen osoittamalla tontteja nuorisoasuntojen rakentamiseen ja ostamalla tuettuja asumispalveluja nuorille. Helsinkiin valmistui asumisyksiköihin mielenterveysasiakkaille ja iäkkäille asunnottomille 48 asuntoa sekä nuorisoasuntoihin 21 asuntoa. Hajautetun asumisen tukikäyttöön osoitettiin pääasiassa järjestöjen erillisasuntoja 52 kappaletta. Pitkäaikaisasunnottomien asumispalvelut kilpailutettiin ja sopimukset tulivat voimaan 1.1.2015.

Kuten edellisenäkin vuonna Helsingissä työskenteli vuonna 2014 71 tukityöntekijää. Lisäksi toimintavuoden lopulla täytettiin viisi hoitajan vakanssia Siltamäen palvelukotiin. Asunnottomuusohjelman puitteissa toimi järjestöjen ja palvelutuottajien kouluttamia kokemusasiiantuntijoita. Ennaltaehkäisevässä työssä työskenteli 15 asumisneuvojaa, ja heillä oli 4887 asiakasta. Asumisneuvontatyössä laadittiin yhteiset toimintaohjeet mm. HEKA -yhtiöiden kanssa vuokravelka- ja häätötilanteiden ratkaisemiseksi, maksusopimuksia tehtiin 247 ja häätöjä peruttiin 108.

Vuonna 2014 Helsingissä oli 3 500 asunnottomia henkilöä, Espoossa 633 ja Vantaalla 544. Väkilukuun suhteutettuna tuhatta asukasta kohti yksineläviä asunnottomia oli Helsingissä 5,6, Espoossa 2,4 ja Vantaalla 2,6. Pitkäaikaisasunnottomia oli pääkaupunkiseudulla vuoden 2014 lopussa 1657 henkilöä, mikä on 67 % koko maan pitkäaikaisasunnottomista.

Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishankkeen toimeenpanosuunnitelman mukaan Espoon tavoitteena on vuokra-asunnon järjestäminen 225 asunnottomalle ja 150 tuetun asumispaikan rakentaminen. Espooseen toteutui vuosina 2012 - 2014 asunnottomille yhteensä 579 asuntoa, jotka koostuivat 328 erillisasunnosta, 70 nuorisoasunnosta ja 181 asunnosta asumisyksiköissä.

Espoossa sekä asunnottomuus että pitkäaikaisasunnottomuus lisääntyivät vuodesta 2013 vuoteen 2014. Asunnottomuus lisääntyi maahanmuuttajien määrän lisääntymisen ja häätöjen määrän lisääntymisen seurauksena. Espooseen valmistui vuonna 2014 asumisyksiköihin 33 asuntoa ja nuorisoasuntoja 70. Erillisasuntoja hajautetun asumisen tukikäyttöön osoitettiin järjestöiltä seitsemän. Vuonna 2014 Espoossa työskenteli 46 tukityöntekijää. Ennaltaehkäisevässä työssä työskenteli kuusi asumisneuvojaa, joilla oli lähes 1 000 asiakasta, häätöjä peruttiin peräti 290.

Vantaan tavoitteena pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishankkeen toimeenpanosuunnitelmassa on 188 asuinpaikan toteuttaminen ja

kaupungin omistamien 100 asunnon myyminen pitkäaikaisasunnottomuushankkeissa toimiville tahoille kohdennettaviksi ohjelman asiakasryhmille. Vuosina 2012 - 2013 Vantaa toteutti asumisyksiköissä 85 asuntoa. Asumisyksiköissä työskenteli 8 työntekijää. Vuonna 2014 Vantaalle ei valmistunut asuntoja asumisyksiköihin eikä nuorisoasuntoihin. Suunnitellut hankkeet viivästyivät eri syistä. Valmistelutyö kaupungin omistamien hajasijoitettujen asuntojen myymiseksi ohjelmassa toimiville tahoille ja kohdennettavaksi ohjelman asiakasryhmille käynnistettiin. Myynnin käytännön toteutus siirtyy kuitenkin tulevalle vuodelle. Erillisiä tukiasuntoja Vantaa hankki kolme. Vantaalla asunnottomuus lisääntyi hiukan, mutta vastaavasti pitkäaikaisasunnottomuus väheni. Vuokra-asuntoyhtiön asunnottomat asunnonhakijat lisääntyivät merkittävästi edelliseen vuoteen verrattuna."

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi:

Asunnottomien terveydentila on keskimäärin muuta väestöä huonompi. Tarttuvien tautien riski, tapaturmariski ja väkivallan kohteeksi joutumisen riski on asunnottomilla lisääntynyt. Asunnottomilla laittomien huumeiden, alkoholin ja rauhoittavien lääkkeiden samanaikainen väärinkäyttö on yleistä. Sairauksiin liittyvien oireiden huomioiminen, kyky ottaa yhteyttä terveydenhuollon toimipisteisiin ja elämänhallinta ovat usein asunnottomilla alentuneet. Asunnottomilla on harvoin toimiva hoitosuhde perusterveydenhuoltoon, minkä takia he käyttävät 16 kertaa enemmän sairaalapäivystyksen palveluja kuin yleensä väestö (Asunnottomat vastaanottoyksikössä, Socca työpapereita 2/2009). Asunnon saaminen, asunnottomien tukipalvelut ja asumisneuvonta lisäävät mahdollisuuksia terveyteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin liittyvien ongelmien havaitsemiseen ja korjaavien toimenpiteiden aloittamiseen.

18.02.2014 Ehdotuksen mukaan

Esittelijä

virastopäällikkö
Hannu Juvonen

Lisätiedot

Juha Nyman, erityissuunnittelija, puhelin: 310 70198
juha.nyman(a)hel.fi
Taru Neiman, asumisen tuen päällikkö, puhelin: 310 43398
taru.neiman(a)hel.fi

Kaupunginhallitus 17.03.2014 § 310

HEL 2012-007586 T 00 01 06

15.06.2015

Stj/2

Päätös

Kaupunginhallitus päätti merkitä tiedoksi sosiaali- ja terveyslautakunnan seurantaraportin pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelman toteutumisesta vuosilta 2012 - 2013.

Samalla kaupunginhallitus päätti todeta, että seurantaraportti aiesopimuksen seudullisesta etenemisestä tuodaan kaupunginhallitukselle vuosittain kesäkuun loppuun mennessä.

25.02.2013 Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Laura Rätty

Lisätiedot

Annikki Thoden, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36048
annikki.thoden(a)hel.fi

Sosiaalilautakunta 21.08.2012 § 290

HEL 2012-007586 T 00 01 06

Päätös

Sosiaalilautakunta päätti merkitä tiedoksi, että sosiaalilautakunnan 29.5.2012 § 247 päätöksessä, joka koski esitystä kaupunginhallitukselle kaupungin ja valtion välisen aiesopimuksen hyväksymisestä, oli esityksen liitteinä olevissa aiesopimuksessa ja toimeenpanosuunnitelmassa lasku- ja kirjoitusvirheitä, jotka tulee korjata. Laskuvirheet liittyvät hankesuunnitelman vuosien 2012 ja 2013 yhteenlaskettuihin kustannuksiin sekä kirjoitusvirhe sopimusluonnoksessa mainittuun kohtaan, jossa todetaan, että "Helsingin kaupungin rahoituksen toteutuminen edellyttää, että Joensuun kaupunginvaltuusto sisällyttää tarvittavat vuosittaiset määrärahat talousarvioon". Todettakoon, että sopimusluonnos on tehty ympäristöministeriössä asiassa olevaan sopimus pohja-asiakirjaan.

Näin ollen sosiaalilautakunta päätti korjata puheena olevat kirjoitusvirheet ja lähettää seuraavan korjatun esityksen liitteineen edelleen kaupunginhallitukselle:

Sosiaalilautakunta päätti omalta osaltaan hyväksyä pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmaan liittyvän valtion ja Helsingin kaupungin välisen tämän esityslistan liitteenä olevan aiesopimuksen vuosille 2012 - 2015 ja esittää kaupunginhallitukselle aiesopimuksen hyväksymistä.

Sosiaalitoimen vuoden 2012 käyttösuunnitelmassa ja vuosien 2012 - 2015 taloussuunnitelmassa on huomioitu pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelma. Sosiaalitoimi on myös käyttösuunnitelmissaan sitoutunut kärkihankkeena pitkäaikaisasunnottomuuden poistamiseen.

Ohjelman jatkovalmistelussa Helsingiltä on edellytetty kuntakohtaista toimeenpanosuunnitelmaa, jonka pohjalta laaditaan valtion ja Helsingin kaupungin välinen toimenpiteiden rahoitukseen liittyvä aiesopimus. Kaupungin ja valtion välisistä sopimuksista päättää kaupunginhallitus.

Aiesopimus ja toimintasuunnitelma ovat esityslistan tämän asian liitteinä 1 ja 2.

Toimeenpanosuunnitelman lähtökohdat

Toimintasuunnitelman lähtökohtana on pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen 15.12.2011 hyväksymä pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelma (2012 – 2015). Ohjelman tavoitteena on poistaa pitkäaikaisasunnottomuus vuoteen 2015 mennessä, vähentää pitkäaikaisasunnottomuuden riskiä tehostamalla sosiaalisen vuokra-asuntokannan käyttöä asunnottomuuden vähentämiseksi sekä tehostaa toimenpiteitä asunnottomuuden ennaltaehkäisemiseksi. Ohjelma on jatkoa vuosina 2008 - 2011 toteutetulle pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmalle.

Hankkeiden toteutuksen lähtökohtana on lakiin asuinhuoneiston vuokrauksesta (481/1995) perustuva, Asunto ensin -periaatteen mukainen asuminen, johon järjestetään tarpeenmukaiset yksilölliset palvelut. Asunnottomille tarkoitettujen sosiaalipalvelujen tavoitteena on tarjota asiakkailleen yksilöllistä tuen tarvetta vastaava asumismuoto. Asuntoloiden käytöstä pitkäaikaisasunnottomien asuttamiseen luovutaan ja ne korvataan tuetulla asumisella ja palveluasumisella.

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA) osoittaa ohjelmaan hyväksyttävillä hankkeilla erityisryhmien investointiavustusta. Avustusta osoitetaan vuosina 2012 – 2015 enintään 15 milj. euroa/vuosi.

Kuntia tuetaan asumisneuvonnan vakinaistamisessa ja laajentamisessa osoittamalla ARAn kautta valtionrahoitusta asumisneuvontaan tai vastaavaan ennaltaehkäisevään toimintaan 20 % kustannuksista. Edellytyksenä tuen myöntämiselle on, että kunnissa on käytössä sosiaalitoimen ja asuntotoimijoiden yhteisesti sopimat menettelytavat häätöjen ehkäisemiseksi ja yhteistyöstä häätötilanteissa, ja että asumisneuvonnan ja asumisen tuen kokonaisuus on liitetty osaksi toimeenpanosuunnitelmia.

Sosiaali- ja terveysministeriö osoittaa valtion rahoitusta tukipalvelujen tuottamiseen vaadittaviin henkilöstölisäyksiin, joilla toteutetaan ohjelmaan hyväksytyjä kehittämishankkeita. Kaupunkien omina tai osto-palveluina toteutettaville kehittämishankkeille osoitetaan valtion rahoitusta enintään 50 % edellä mainituista palkkamenoista. Rahoitus maksetaan valtioneuvoston hyväksymän sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämissuunnitelman eli KASTE-ohjelman 2012 – 2015 kautta. Valtion rahoituksen suuruus on riippuvainen sosiaali- ja terveysministeriölle osoitetun KASTE-rahoituksen suuruudesta.

Valtion rahoituksen toteutuminen edellyttää, että eduskunta sisällyttää tarvittavat vuosittaiset määrärahat talousarvioon.

Helsinki toteuttaa pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishankkeessa vuosina 2012 – 2015 yhteensä 750 asuntoa/tukiasuntopaikkaa pitkäaikaisasunnottomille. Helsingin hankkeeseen sisältyvät projektit, joihin haetaan valtion rahoitusta, on esitetty toimeenpanosuunnitelmassa.

Helsingin kaupungin käytössä olevasta vuokra-asuntokannasta ja/tai kaupungin yhteistyökumppaneina toimivien yleishyödyllisten vuokra-asuntotuottajien asuntokannasta sekä Y-säätiön ja muiden yhteistyökumppaneiden hankkimista asunnoista osoitetaan vuosittain 150 asuntoa pitkäaikaisasunnottomille ja tukiasumisesta itsenäiseen asumiseen siirtyville asunnottomille. Tavoitteena on osoittaa vähintään 50 asuntoa kaupungin vuokra-asuntokannasta ja 100 hankituista asunnoista. Kaupungin vuokra-asunnoista on vuosittain noin 50 asuntoa voitu osoittaa sosiaaliviraston suosittelimille asunnottomille.

Vähentämishankkeiden 2008 – 2011 tavoitteet ja tulokset

Vähentämishankkeiden määrälliset tavoitteet ylittyivät Helsingin osalta selvästi. Aiesopimuksen mukaan Helsingin tavoitteena oli 750 asunnon, tukiasunnon tai hoitopaikan osoittaminen pitkäaikaisasunnottomille. Ohjelmakauden aikana on pitkäaikaisasunnottomien käyttöön osoitettu kaikkiaan 832 asuntoa, tukiasuntoa ja palveluasumispaikkaa. Asuntoja on osoitettu kaupungin omasta vuokra-asuntokannasta, hankittu eri järjestöjen toimesta raha-automaattivaroin. Lisäksi on ARAn erityisryhmien investointiavustuksella rakennettu uusia tuetun asumisen yksiköitä, näistä suurimpana Diakonissalaitoksen Auroratalo, jossa on kaikkiaan 125 asuntoa.

Uusilla asumisyksiköillä on korvattu käytöstä poistuneita asuntolapaikkoja. Asuntoloiden muunto-ohjelman toteutus on edennyt suunnitellusti. Kun vuonna 2008 käytössä oli kaikkiaan 558 asuntolapaikkaa, on paikkojen kokonaismäärä tällä hetkellä 144.

Asuntoloiden korvaamista parempitasoisella itsenäiseen vuokrasopimukseen perustuvalla asumisella on ohjelman kansainvälisissä arvioissa pidetty ainutlaatuisena.

Ohjelman toimenpiteillä on pitkäaikaisasunnottomuus Helsingissä käänntynyt selvään laskuun. Pysyvämpien asumisratkaisujen löytyminen näkyy myös muiden sosiaali- ja terveystaloudellisten palvelujen käytön vähenemisestä seuraavina taloudellisina säästöinä, tästä yhtenä esimerkkinä päihdehuollon kuntouttavan laitoshoidon väheneminen.

Helsingin asumisyksiköiden toteutukseen on saatu ARAn investointiavustusta kaikkiaan n. 35 milj. euroa, mikä on 64 % koko ohjelmaan suunnatusta investointiavustuksesta.

Hankkeiden toiminnalliset kokonaiskustannukset ovat olleet vuosina 2008 – 2011 yhteensä 17,4 milj. euroa ja nettokustannukset 12,4 milj. euroa.

Samanaikaisesti kaupunki on panostanut voimakkaasti asunnottomuuden ennaltaehkäisyyn laajentamalla mm. asumisneuvontaa. Tutkimusten mukaan niissä kiinteistöyhtiöissä, joissa on ollut asumisneuvontaa, on häätöjen määrä vähentynyt 32%, mikä on tarkoittanut myös huomattavia taloudellisia säästöjä. Asumisneuvontaan on saatu ARAN avustusta 20% henkilöstökustannuksista.

Helsingin kaupunki on ollut edelläkävijänä soveltamassa EU-lainsäädännön mukaista SGEI-palveluhankintaa asunnottomien asumispalveluissa. SGEI-hankinnalla pyritään turvaamaan palvelujen pitkäjänteinen kehittäminen ja myös niiden taloudellinen läpinäkyvyys kaupungin edun mukaisesti. Sosiaalilautakunnan tekemän päätöksen mukaisesti julkinen palveluvelvoite annettiin seitsemälle palveluntuottajalle, joista viiden kanssa kaupunki on tähän mennessä tehnyt väliaikaiset sopimukset. Sopimukset ovat voimassa siihen saakka, kunnes sosiaalilautakunnan 22.2.2011 (§ 65) tekemää päätöstä koskevat muutoksenhaut on lainvoimaisesti ratkaistu.

Todettakoon kuitenkin, että Markkinaoikeus on 7.5.2012 tekemällään päätöksellä kumonnut sosiaalilautakunnan tekemän päätöksen ja todennut, että mikäli kaupunki toteuttaa pitkäaikaisasunnottomien asumispalveluiden toteuttamista koskevan hankinnan julkisena hankintana sen tulee järjestää hankinnasta hankintasäännösten mukainen tarjouskilpailu. Kaupunki valittaa päätöksestä. Korkeimmalta hallinto-oikeudelta tullaan pyytämään, että nykyistä väliaikaista järjestelyä voidaan jatkaa, kunnes KHO on ratkaissut asian.

Hankinnan toteutuksessa on toimittu yhteistyössä valtion kanssa. SGEI-hankinta on Suomessa uusi palvelujen hankintamuoto, joten oikeuskäytäntö vielä puuttuu.

Kustannusvaikutukset

Helsingin kaupungin toimeenpanosuunnitelman painopisteenä ovat asunnottomuuden ennaltaehkäisyn tehostaminen ja kevyeen joustavaan tukeen perustuva tukiasuminen.

Toimeenpanosuunnitelmassa suunniteltujen hankkeiden avulla saadaan yhteensä 564 asumispaikkaa. Alustava kustannusarvio (investointikustannukset) suunnitelluille hankkeille on yhteensä 47,8 milj. euroa. Lisäksi pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishojelman puitteissa hankitaan 400 pientasuntoa. Pientasuntojen hankintakustannukset ohjelmakaudelle ovat yhteensä 30, 8 milj. euroa. Sosiaalitoimen toiminnalliset kokonaiskustannukset ovat koko ohjelmakauden aikana 80,3 milj. euroa ja nettokustannukset 70,3 milj. euroa.

Sosiaali- ja terveysministeriö osoittaa valtion rahoitusta tukipalvelujen tuottamiseen vaadittaviin henkilöstölisäyksiin, joilla toteutetaan ohjelmaan hyväksyttäviä hankkeita. Kaupunkien omina tai ostopalveluina toteutettaville hankkeille osoitetaan valtion rahoitusta enintään 50 % edellä mainituista palkkausmenoista. Rahoitus maksetaan valtioneuvoston hyväksymän sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämissuunnitelman eli KASTE-suunnitelman 2012 - 2015 kautta. Henkilöstökustannukset ovat yhteensä noin 18,9 milj. euroa.

Asunnottomuuden ennaltaehkäiseminen edellyttää erityistoimenpiteitä nuorten asunnottomuuden ennaltaehkäisemiseen sekä asumisedellytysten vahvistamiseen ja asumisen tukeen liittyviä uusia työ- ja toimintamalleja. Helsingin kaupunki osoittaa nuorisotasuntojen rakentamista varten kolme tonttia (250 asuntoa) ohjelmakaudella 2012 – 2015. Hankkeissa kehitetään uusia yhteistyömalleja, joissa voivat olla mukana mm. järjestöt, kirkko ja elinkeinoelämän yritykset.

Asumisen ennaltaehkäisyä tukevien hankkeiden osalta ARA osoittaa kohdennettua rahoitusta 20 %. Asumisen ennaltaehkäisyä tukevia toimenpiteitä ovat kahdeksan uuden asumisneuvojan palkkaaminen, josta aiheutuu ohjelmakaudelle yhteensä 752 620 euron kustannukset.

Toimeenpanosuunnitelmaan sisältyy lisäksi kahden tontin osoittaminen Y-Säätiölle pientasuntojen rakentamiseksi asunnottomille.

Lisäksi toimintasuunnitelmaan sisältyvät sosiaaliviraston käynnistämä perheiden asumistarpeiden arviointihankkeen käynnistäminen, johon

on varattu hankerahoitusta 225 000 euroa vuodessa sekä terveyskeskuksen ns. kolmoisdiagnostiikkapotilaille käynnistämä projekti, jonka kustannukset ovat 200 000 euroa/vuosi. Sosiaalivirasto vahvistaa sijoittamisen ja asumisen koordinoitua palkkaamalla lisähenkilöstöä sijoitustoimintaan. Kustannukset ovat 135 000 euroa/vuosi. Sosiaalivirasto jatkaa lisäksi tuettujen asuntopalvelujen hankintaa Nuorisoasuntoliito ry:ltä, jotta jälkihuollon tukiasunnossa asuva nuori voi siirtyä oikea-aikaisesti omaan vuokra-asuntoon ja tukiasunnot vapautuvat enemmän tukea tarvitseville nuorille.

29.05.2012 Ehdotuksen mukaan

Esittelijä

sosiaalijohtaja
Paavo Voutilainen

Lisätiedot

Helinä Hulkkonen, aikuispalvelujohtaja, puhelin: 310 69700
helina.hulkkonen(a)hel.fi

Mari Aalto, sosiaalisen kuntoutuksen päällikkö, puhelin: 310 44650
mari.aalto(a)hel.fi